

PROF. DR. ÖMER FARUK AKÜN'ÜN HATIRLATTIKLARI
ve
KAYDA GEÇMEYEN BAZI HATIRALARI

Yrd. Doç. Dr. Ertuğrul AYDIN*

*“Yaptığımız her şeyin sırası gelip bir hatıra olacağı-
nı hesaba kattığımız bir gün vardır. O gün, olgunluğa u-
laştığımız gündür. Ona varmak için de kişinin hatıraları
olması gerekir.”*

Cesare PAVESE

Edebiyat ve kültür tarihinin önemli kaynaklarından biri sayılan *hatıra*, hatırda tutulan yaşanmış olayları duyurma tarafının yanı sıra, belge oluşu açısından da, boşluk dolduran bir özelliğe sahiptir. Tarih ve psikoloji incelemelerinin de faydalandığı hatıralar, tanınmış sanat, (b)ilim ve politika adamlarının, biyografilerine ışık tutan yönleri kadar, onların çalışma ve araştırmalarını aydınlatması bakımından da büyük önem taşır. Hatıra(t) türü, bir yazarın kendi başından geçmiş, ya da kendisinin de katıldığı kimi yaşanmış olayları, edebî değeri olan bir dille anlatması/duyurması, onun bilgi, düşünce ve görgüleri gibi estetik bir zevkin paylaşımını da sağlar. Böylelikle, hatıralar, değişik cephelerden açtığı pencerelemlerle hayatı kuşatan ve insan için değeri ölçülmezler arasında yer alır.

Hatıra türünden bahsedildiğinde, nedense hep Evliya Çelebi'nin, hayatıyla ilgili naklettiği, 1640 yılındaki babasından izinsiz Bursa'ya gidiş hikâyesi sonrasındaki hatıraları ile on dört yaşındaki Ziya Gökalp'e babasının vasiyeti aklıma gelir.¹ Bir de sinema tarihinden, Alfred Hitchcock'un 1940 yapımı *Rebecca* filmi hatırlarım. Çünkü bu filmde hatıradan söz eden çok enteresan bir replik vardır. Oyuncu Joan Fontaine, filmin bir bölümünde “hatıra”lardan söz ederek; neden bunların bir par-

* Doğu Akdeniz Üni. Eğt. Fak. Türkçe Öğr. Böl. KKTC, ertugrulaydin@gmail.com

¹ Namık Kemal'in ölümünü haber veren bu vasiyetin, sonradan Ziya Gökalp tarafından da zaman ve tarzının iyi seçildiğinin altı çizilir.

füm şişesi gibi bir araçta saklandıktan sonra, ihtiyaç duyulduğunda aynı kıvam ve tazelikte korunmadığını sorar. Gerçekten de, belki hatırayı saklamak mümkün gibi görünse de ilk günkü lezzetini koruması zordur.

Hatırlattıkları ve hatıraları üzerinde durmaya çalışacağımız Ömer Faruk Akün, emekli olduğu 1993 yılı öncesinde, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne başlayan hemen her öğrencinin büyük saygı duyduğu ve ders anlatımı, tutumu ve ilmî çalışmalarıyla benzerine az rastlanılır bulduğu bir hocaydı. Etkileyici hitap, derinlikli bilgi ve şaşırtan anlatım tarzıyla öğrencilerin kafasında ayrıcalıklı bir yer edinen hocanın, ilk derslerde anlattığı, “edebî eser nedir, ne değildir?” bahsi, açtığı ufuklar kadar; düşünme atmosferi, önceki bilgi ve donanımlardan şüpheye daveti ve ilmî disiplinin varlığını ortaya koyan ve bundan sonraki adımlarımızın ciddi kılavuzuydu. Derslere muntazaman gelen, anlatılanları kafasında yoğurmaya çalışan her öğrencinin, verilen referansları da iyice analiz etmesi şartıyla, başarması imkânsız değildi Akün hocanın derslerini.

Açık uçlu sorulara yine açık uçlu cevaplar tanıyan Akün hocanın, özellikle, edebiyat tarihi, edebiyatın devirler ve şahıslar açısından problemleri, edebî kadro oluşum ve hareketleri üzerinde ilmî prensiplerin dışına çıkmayan anlatımı edebiyatın bir bilim dalı olduğuna tereddüt bırakmıyordu. Çünkü o dönem, benim de kafamı karıştıran, edebiyat çıkışlı ve bilim tarihi, felsefe gibi alanlarla ilgilenen bazı yazarların ‘akademi’nin dışında kalış psikolojisiyle küçümsemeye çalıştıkları “edebiyat”ın bir ‘bilimolamayacağı’ yolundaki beyanları biraz olsun ‘acaba’ sorusunu akla getiriyordu. Ancak Akün hocanın bütün ders notlarına vize ve final imtihanları psikolojisi dışında bir teknikle bakmam, yüksek lisans dersindeyken okumamızı isteği, G. Lanson’un *İlimlerde Usul Edebiyat Tarihi* ile Fuat Köprülü’nün *Türk Edebiyatı Tarihi*’nin önsözü ve aynı tarihlerde okuduğum, Pospelov’un *Edebiyat Bilimi*’nin ilk cildi bu konuda ki şüphenin tamamen giderilmesini sağladı.

Birinci sınıfı Erzurum’da okuduğum için (çevreye, aykırı olduğu düşünülen edebiyatla ilgili bazı fikirlerim yüzünden, bizim kürsünün asistanları ve bazı yakın arkadaşlarım bana “Orhan Okay’ın talebesi” diye takılırlardı) Akün hocanın ilk olarak, 1989’un sonbaharında, Servet-i Fünûn ve II. Meşrutiyet Devri Türk Edebiyatı dersine girdim. Hocanın derste, fötr şapkasını kürsüye koyduktan sonra, herhangi bir nota bakmaksızın söylediği ilk cümlesi şu olmuştu: “Bizim edebiyatımızda edebiyat tarihi yönünden iki eksiklik vardır”. Bu kesinlikle formüle edilen tespit, büyüleyici bir etki bıraktı bende. Edebiyat tarihimize analitik ve ilmî perspektifle bakmamızı sağlayan bu cümlenin (z)engin bir birikimle bir-

likte, eksikliği teşhis eden kesin söyleyişi bana çok çarpıcı ve ilk dakikalarda güven aşıl原因 bir rahatlık kazandırmıştı. Bu yüzden, o gün olduğu gibi Akün hocanın bütün derslerini en ön sıradan takip etmeye karar verdim. Edebiyat tarihimize sanki neşter vuran yukarıdaki cümlemin açılımını iki maddeye ayırarak sözü şöyle bağladı: “Edebiyatımızın bazı devirleri aydınlanmamıştır. Bunun sebebi de bazı vesikaların bize gelmemiş olmasıdır. Bu eserler çeşitli sebeplerle kaybolmuştur. Bu eserlere bir örnek olarak *Oğuznâme*'yi gösterebiliriz. *Oğuznâme* hakkında pek çok bilgiyi Çin, İran ve Arap kaynaklarından alıyoruz. Anadolu'da Uygur harfleriyle yazılmış nüshalarına da rastlanmıştır. Edebiyatımızda ikinci eksiklik eserlerin tetkik edilmemiş olmasıdır.”² Gayet somut ve net bir şekilde, edebiyatımızın problemlerini ortaya koyan bu tespit, aslında dersin muhtevasına giriş için meselenin temelini inisi gösteren bir reel edebiyat tarihi yolculuğuydu. Sonradan gördük ki, edebiyat tarihi üzerine uzun yıllardır sürdürdüğü sistemli çalışmaları olan Akün hocanın, sadece dersleri değil günün alelade konuşmasında bile anlamlı derinlik ve matematikteki gibi hipotez, hüküm, ispat sıralaması esastı. Bu durum, kendisine yönelteceğimiz her hangi bir soru için iyice kafada tasarlandıktan sonra yöneltilmemesi ve mevzuu önceden iyi analiz edip tereddüde meydan vermeden sormak gerektiğini ortaya koyuyordu.

Daima can kulağıyla bizleri dinleyen Akün hoca, söyleyebileceğimiz bittikten sonra, hiçbir şüpheye meydan vermeksizin, titizlikle izahata başlar, aynı titizlikle biz de söylenenleri dinlemeye çalışırdık. Genellikle, amfide ders saati sınırlarının epey geçmesi, bu yüzden de arkadaşların sitemlerine maruz kalmamak için, hem ders esnasında bağlantılı bulduğum soruları, hem de önceden üzerinde düşündüğüm edebiyatın çeşitli meselelerini, ders bitimlerinde, hocanın asansöre yönelip Türkoloji katına çıkışı esnasında sorardım. Programlı bir ‘enstantane’ gibi ders bitimlerinde, arkadaşların, ‘Amfi 10 Meydanı’ dediği bölümdeki asansörün önünde, yeni bir ayaküstü dersi yapardık sanki. Özellikle, yeni edebiyatı değil, eski edebiyatı seven birkaç arkadaşın da katıldığı bu konuşmalar esnasında, hocanın cevaplarını dikkatle dinler, hatta bazen not alırdık. O günleri yeniden göz önüne getirdiğimde, ‘hoca’daki zarafet, gençlere verdiği ehemmiyet ve kadirşinaslığın ne olduğunu daha şimdi daha iyi anlayabili-

² Daha sonra, bu açıklamaların devamını şöyle sürdürmüştü: “Fuat Köprülü, edebiyat tarihimizi 13. asra kadar getirmiş, ancak bundan sonra bu sahada tam eserler yazılmamıştır. A. Hamdi Tanpınar, 19. asır edebiyatını incelemiş ancak 13.-19. asırlar arasında edebiyat tarihimizi inceleyen eser olmamıştır. Tanpınar’ın kitabı büyük bir boşluk atlamayla gelmiştir. Tanpınar, eserinin ancak ilk cildini tamamlayabilmiştir. Bu kitapta edebiyatımızda yenileşme devrinin ilk safhaları yer alır. Yenileşme devrinden başlayarak Muallim Naci’ye kadar gelir. Ondan sonra edebiyatımız yine tarihsiz kalmaktadır.”

yorum. Bizden kırk, kırk beş yaş büyük ve aynı zamanda akademik çalışmaların yanı sıra, bölüm başkanlığını da yürüttüğü için epeyce vakti kıstı olan hocanın onca zamanı bize ayırmasının ne büyük lütuf olduğunu, hem meslek hayatında karşılaştığım sıkıntılarda, hem de kendi akademik çalışmalarımızı devam ettirirken başımızın sıkıştığı zamanlarda anladım.

Akün hoca, ders ve ilmî çalışmalar dışında, hem amfideyken, hem de sair zamanlarda gençlerden çok daha heyecanlı ve hassastı. Bir gün, sınıflara girerek dersleri boykota çağıran bir öğrenci grubuna gösterdiği mukavemet hepimizi şaşırtmıştı. Daha kapıdan girer girmez hocanın hışım dolu fırçasıyla neye uğradıklarını şaşırarak dışarı çıkmışlardı.

Bir derste (25. 02. 1992), “Yahya Kemal’i niçin seçiyoruz?” diye başlayan cümlesinden sonra, Tazimat’tan sonra yetişen birçok sanatçının varlığına temas ederek; “bu tercih herhangi bir samimiyete mi, bir hatıra ya mı, yoksa objektif bir düşünceye mi dayanıyor?” diye sormuştu. Seçme tercihinin dayandığı noktayı iyi hesaplamak gerektiğinin altını çizen bu düşünceyi, “daima niçin diye sormalıyız, olayları körü körüne kabul etmemeliyiz” diye daha da açarak sorgulamanın önemine işaret etmişti. Bir yazar üzerinde her detayın sanatkâr duruşa tesirini, Yahya Kemal konulu derslerde iyice farkına vardık. Bütünleştirici yan kaynaklara bizi sevk eden bir analitik sistemle konunun derinliklerine inmemizi istediğini anlayışımızda görüldü ki, anlatılanlar arasında özel bir yeri olan Yahya Kemal mevzuu en kolay konulardan biriydi. Bu analitik çerçevenin daha sonra yüksek lisans derslerine sağladığı kolaylık inanılmazdı aslında. Yine sonradan gördüm ki, bir yazar, doğumundan ölümüne, çevresinden iş ve meslek hayatına bu denli kapsamlı bir boyutla ancak batı Avrupa’daki bazı üniversitelerde ele alınıyordu.

Akün hocanın yüksek lisans derslerinde unutamadığım olaylardan biri şu olmuştu. Hoca bize sömestr başında, dersiyle ilgili yapmamızı istediği birkaç şey vardı. Bunlardan biri de, “beş soru meselesi” diye özetleyebileceğimiz bir hadiseydi. Okumakla sorumlu olduğumuz Lanson ve Köprülü metinlerinden her hafta beş soru hazırlayıp yazılı olarak hocaya getirecektik. İlk hafta, ne hikmetse, metinleri alıcı bir gözle okuyup tetkik etmiş ancak soru hazırlamayı unutmuştum. Dersin başlamasına beş altı dakika kalmıştı ki, arkadaşlar soru hazırladın mı diye sormuş, sonra da metinlerde karşılaştıkları anlaşılmas yanları tartışmaya başlamışlardı. O kötü bir haber psikolojisiyle âdeta donmuş kalmıştım. Hocanın karşısına soru hazırlamadan çıkmak dersine hiç gitmemekten daha kötüydü çünkü. Bu derin mahcubiyeti kısa tereddütten sonra atlatıp elimdeki deftere, hemen koridorda arkadaşlardan birinin sırtını destek olarak kullanarak; şaşkın bakışlar arasında, metinlerde altını çizdiğim ve not aldığım yerlere

şöyle bir göz gezdirerek defterden kopardığım sayfaya oracıkta beş soru yazdım. Derse girdiğimizde, içimizdeki eski mezunlardan yaşını başını almış bir hanımefendi, sıra dışı fikirlerimden haz etmemesi ve her derste hocaların öncelikle söz hakkını bana vermelerinden rahatsızlık duymuş olmalı ki, az önce hazırladığım sorularla başımın derde girmesini istiyordu sanki. Bu arkadaş, Akün hoca, daha derse geçmeden söz alarak "hocam geçen hafta beş soru istemiştiniz" diye araya girdi. Konuyu hemen hatırlayan hocamız da, "tamam alayım sorularınızı" diyerek soruların kendisine gelmesini bekledi. Söz konusu arkadaşımız da, hepimizden soruları toplayıp sıraya dizdi. Sonra, diğer elinde tuttuğu bana ait soru kâğıdını en üste koyarak hocamıza teslim etti. Üzerinde isim ve numaralarımızın da bulunduğu bu kâğıt destesinde en üstte yer aldığım için biraz ürperdim. Ama kısa sürede yazmış olsam da, her sorunun da hocanın ilgisini çekeceğine emindim. Hoca, ismimi söyleyip ilk sorumu sesli okuyarak cevaplandırmaya başladı. Bu sorunun cevabı, dersin her iki saatini doldurmakla kalmayıp; kırk, kırk beş dakika da fazladan bir süreyi kaplamıştı. O dersin çıkışında, fakülte binasının Laleli'ye açılan kapısından Saraçhane'ye, oradan Fatih'e uzanan yolculuğum boyunca bir çocukluk heyecan ve mutluluğu içindeydim.

Fakültenin sessiz ve olaysız günlerinden bir kış günüydü. Güzel Sanatlar dersinin projesinin teslim etmek için binanın Vezneciler'e açılan kapısından çıkmak niyetiyle koridordan arka bahçeye ilerliyordum. O sıralarda, daha Avcılar'a taşınmayan bölümlerin bulunduğu tarafın kantininde oturan bizim sınıftan, Osmanlıca, Eski Anadolu Türkçesi gibi bazı derslerle başı dertte olan bir grup arkadaş beni oturdukları masaya davet etmişlerdi. Hemen hepsi kolej mezunu, bu son derece zeki olan arkadaşların başarısızlığı, başaramamaktan değil de, bölüme iyi adapte olamamak ve önüne bir türlü geçemedikleri ihmalden kaynaklanıyordu. Amaçları dertleşmek ve bu başarısızlığı atlatma yolları konusunda benden taktikler alabilmektir. Aslında, hem ortam, hem de yatay geçişli olduğum için, insanî münasebetlerdeki ketum ve sessiz tutumum onları biraz kaygılı biraz da ümitsiz yapmıştı. Söz sırası derslere gelince, Akün hocanın geçen aylarda Kubbealtı'ndaki konferansından bahsettiler. Ne kadar ağız tadıyla bir konuşma dinlediklerini ballandırarak anlatan arkadaşları en çok da otoriter bir hatip özelliği etkilemişti. O konuşmadan sonra, hocanın derslerini muntazaman takip edeceklerini anlatmışlardı.

Benim tespitime göre, Akün hocanın en çok kullandığı kelime 'muazzam'dı. Ders anlatımlarında, özellikle Namık Kemal ve Yahya Kemal'den söz ederken ve tarihe kısa da olsa bir yolculuk yapıldığında çok geçerdi bu kelime. Yahya Kemal'in "Ezansız Semtler"i, Üsküp'teki çocukluk hatıraları, İstanbul'a gelişi, Paris yılları, tekrar İstanbul'a dönüşü

kadife dokunuşlarla geçit yapan ‘muazzam’ bir seremoniydi gerçekten. Derste, “Makdem-i Yâr”, “Krizantem” ve “Tesadüf” şiirlerinin analizi, hiçbir kelime sektirme ve atlama yapmaksızın, bütün cepheleriyle oracıkta yeniden yazılan bir beyaz kanatlı bir armoniye dönüşürdü. İçinde çok özel bir ruhu barındıran bu metinlerin yazıldıkları yıllara götüren yarı nostalji, yarı geometrinin çeperlerine yaslanan bir dinamizmi sıcak olduğu kadar da ürkütücü tat bırakıyordu üzerimize. O dönemde, sone tarzında birkaç şiir karalamamda bu şiirlerin etkisi olmuştu.

Akün hocanın, konuşurken, kimi kelimelerde, “I” harfinin kendisine has telaffuzu vardı. “Alman, halk, Birol” gibi kelimelerdeki “I” telaffuzu bunların en orijinallerinden idi.

Akün hocanın anlatamadan geçemediğim bir özelliği de “bıyık takıntısı”dır. Dersinde, huzur bozan biri varsa ve üstelik bu kişi bıyıklıysa yandı. Kalabalık sınıfta, bıyığı yüzünden deşifre olanın vay haline! Hemen ilk ikazında dışarı çıkmasını ister, çıkmak istemeyince de “bıyıklı” sıfatıyla birlikte kendini neye uğramış bir şekilde amfinin dışında bulurdu. Ben, alt sınıflardan, böyle bir “bıyıkzede”yle karşılaşmıştım. Kötü bir ruh haliyle, “abi ne yapacağız” diye yardım istiyordu. Akün hocanın, öyle kin tutan ve insani münasebetlerde ufak tefek aksaklıkları problem eden bir tarafının olmadığını bildiğimden rahat olmasını tavsiye etmiştim.

Her defasında, başlama bitiş saatleri çizelgenin dışına taşan Akün hocanın dersleri, *Servet-i Fünûn* ya da *Malûmat* kadrosunun yazar ve şairleriyle âdeta baş başa geçirdiğimiz toplantılar resitaliydi. Fikret’teki mükemmeliyet fikrinin Yahya Kemal’deki tarih bilinci kadar önemli oluşunu, dersten alınacak puanın kaygısını düşündürmeden öğretilbilmesi için gerçek bir marifete sahip olunması gerektiğini şimdi daha iyi anlamak mümkün.

Hocayla olan ikili konuşlarımızda, beni en çok etkileyen konulardan biri de sevdiğim bir yazar olan Halit Ziya’nın cenaze merasimine katılış hikâyesi oldu. Bir akşamüstü fakülte binasında hocayı görünce hemen yanına gidip hatır sordum. Sonra da, bizim devrenin mezuniyet yıllığı konusundaki bazı problemleri aktarmaya başladım. Çünkü hoca, birdenbire “albüm çalışmaları nasıl gidiyor?” diye sormuştu. Bir taraftan, ‘albüm’ konusundaki açıklamalarımı dikkatle dinlerken; her şey yolunda mesajımı bir türlü aktaramadığımdan olsa gerek ki, konuşma hayli ilerlemiş, “Amfi 7-8-9” koridorundan geçerek Fuzuli Amfisi’nin bulunduğu meydana doğru gelmiştik. Nerden aklıma geldiyse, “hocam sizin talebelik zamanınızda albüm çıkmış mıydı?” diye sordum. Hoca, konu değiştirmeyi amaçlayan bu soruyu hayretle karşıladıktan sonra, “evladım bir o

zaman ekmeği karneyle alıyorduk” diye cevapladı. Daha sonra da, nedense, o yıllarda bir anısını nakletti. Lisans bir ya da ikinci sınıftayken bir sabah fakülteye Halit Ziya'nın ölümü haberi gelmiş. Burada ders de okutan Halit Ziya'nın, cenaze merasimi için, Yeşilköy'deki evine sınıfça gittiklerini anlatan hocanın o dönemdeki üzüntüsünün olayı naklederken de değişmediğini yakından gördüm. Genelde, bütün dersleri Amfi 10'da geçen hocanın, yine burada (1995) Halit Ziya'nın ölümünün 50. yılında yaptığı konuşma muhteşemdi. Hepimizin, Yahya Kemal konusundaki derinlikli analiz ve engin yorumları olduğunu bildiğimiz hocanın edebiyatımız diğer şahsiyetleri konusundaki aynı titizliği gösterdiğinin en açık ispatıydı bu.

Akün hoca, tanışma sonrasında, genellikle tanıştığı kişilere kafasından bir isim verir. Daha sonra da, bu şahsa kendi verdiği isimle hitap ederdi. İskender'e İsfendiyar ismini vermesi bunun en meşhur örneklerindedir. Eğer, söz konusu şahıs bu durumu hocaya hatırlatıp düzeltmeye kalkışırsa “biliyorum İsfendiyar” diye yine kendi taktığı isimden vazgeçmezdi. Hocanın, bana da böyle bir isim vermemesini hayretle karşılıyordum. Ancak daha sonra düşündüm, bunun nedeni olsa olsa Ertuğrul Gazi'ye saygıdan olmalıydı.

Akün hoca, klâsik kalıp sözdeki “hocaların hocası” olmaktan da öteydi. Dersinde ön sırada oturmaya cesaret ederek hiçbir dersini kaçırmazdım. Fakülteadaki çalışma odasına gitmek için çekindiğimi hatırlamıyorum. Talebelik yıllarının hevesiyle çıkardığımız hepi topu kendinden kapaklı 16 sayfalık talebe dergisini bölüm toplantısına götürmesi bizim için büyük bir destek ve incelik örneği olmuştu. (Bu derginin macerasını bir yazımızda anlatmıştık: “Dergiciliğin Kült Duruş Noktasında Âvâz”, Sühan Edebiyat, nr. 11, Mart-Nisan 2005, s. 13–15.)

1991 yazında, Bakü'de Azerbaycanlı yazar Oktay Altunbay'un evindeydim. Söz dönüp dolaşp Akün hocaya geldi. Daha dağılmayan Sovyetler Birliği'nden bizim bölüme gelen ilk öğrencinin velisiydi Akün hocadan söz açan. İstanbul'a ve derslere uyum sağlayamayan bu öğrenciyi geri getirmek isteyen aileyi ikna etmişti hoca. Bu yüzden de veli, hocaya olan minnettarlığını nakletmek için, kendi söyleyişiyle “Akun Hoca” deyip dua ediyordu. Hocanın bu iyilik ve muhayyilesi, belki de sonradan gelecek diğer öğrencilerin önünü açmıştı.

Mezuniyet yıllığına, “Türkoloji-92” imzasıyla bir önsöz kaleme almaya çalışmıştım. Yazıda kullandığım iki iktibastan biri Yahya Kemal'in “Mektepten Memlekete” sözü, biri de ismini metinde belirtmediğim yaşayan bir şairin, “anılar demirden alçısıdır zamanın” mısraı idi. Akün ho-

camız yazıyı incelediğinde, bu iktibaslardan ikincisindeki “anı” kelimesine takılır. Karşısındaki konuşurken veya soru sorarken kelime seçimlerine dikkat eden hocanın “düzyazı mı dediniz?” gibi incitmeyen ama bu durumun karşıdaki kişi tarafından tekrarını önleyen ikazını bildiğimiz için, yıllık konusunda görevli asistana, “bu anı da burada hiç iyi durmuyor” demesi anlamlıydı. Bu yüzden, *Türk Dili Karşısında Türk Münevveri*’ni yazan hocayı bu titizliğini anlamak ve örnek almak, bu küçük risalede anlatılanları şiar edinmek vazgeçilmez görev olmalı.

Akün hoca, bir yüksek lisans dersinde birden bire lâfi kısa bir süre önce gezdiği TÜYAP kitap fuarına getirdi. Tepebaşı’ndaki fuar merkezinin her iki katını da ciddiyetle dolaşan hocanın, bir şeylere epeyce canı sıkılmış olsa gerek ki, sözün bir yerinde kayda geçtiğim şu cümleyi söyledi: “Türkiye Cumhuriyeti’nde bir fikir zehirlenmesi olmuştur”. Öyle zannediyorum ki, hocayı bu denli kızdıran, yayıncılık organizasyonunda yapılan aşırı çifte standartlık ve kendisinin önem verdiği bazı yayınevlerinin fuar alanının merdiven boşluğu gibi gayri ciddi yerlerde sığıntı görüntüsü meydana getiren durumlarıydı.

Akün hoca deyince, akla ilk gelen özelliklerinden biri titizlik ve buna bağlı olan mükemmeliyetçiliğidir. Bilgiye nasıl ulaşılacağıın izleri, istem üstünde oluşu, muhakemedeki ustalığı, sadece kendi branşında değil, uzak ve yakın birçok branşta da güçlü donelere hâkimiyeti ile kimsenin kolay farkına varamayacağı ince mizah tavrı da ilk akla gelen özellikleri arasında sayılabilir. 1990’larda edindiğim bilgiye göre, hocanın evinde birikmiş tomarlarca *Cumhuriyet* ve *Milliyet* gazeteleri varmış. Hanımının, bu gazetelerden almak istedikleri kupürleri boş zamanlarında keserek tasnif etme önerisini kabul etmemesi titizliğinin örneklerinden biri olarak gösterilebilir.

Başka bir örnek de, *Namık Kemal’in Mektupları* kitabını hazırladığında, yazarın Akdeniz adalarından gönderdiği mektupları incelerken; o dönemin gemi sefer saatlerini Şirket-i Hayriye’den alışı akıllı almaz bir araştırmacı titizliğidir. Söz bu titizlik konusundayken, şunu da anlatamadan geçemeyeceğim. 1994 yılında nerden aklıma geldiyse, “Edebiyatımızda Gelibolu” başlıklı bir yazı (Kenan İrmakçı, “Edebiyatımızda Gelibolu”, Tepe Edebiyat, nr. 32, Ekim 1994, s. 22.) karalamıştım. Fakat bu yazıda, hocanın titizliğinin çok azını, yüzde birinin bile yansıtmadığını düşündüğümünden, yazıyı neşrederken kendi ismimi kullanmak istemedim. Hocanın bütün bu titizliklerinden etkilendiğim için, editör arkadaşına defaten takma ismimle yayımlamasını tembih etmiş, hatta bir aksaklık olur diye, bir de kendi ismimle başka bir yazı daha vermişim. Söz konusu ya-

zıda, Akün hocaya bir dipnot³ verdiğimden haberi olma ihtimali vardı.

İstanbul'un erguvan mevsimine girdiği dönemlerden biriydi. O sıralarda, doktora tezimin şekillenmesi için, uzun süreli çalışacak okuyucular için elverişli olmayan, Ragıp Paşa, Köprülü, Hakkı Tarık Us, Millet gibi yedi ayrı kütüphanede epey müddet çalışmış, sekiz bini aşan fiş ve karteks ile sayısız mikrofilm ve fotokopi örneği toplamıştım. Son dönem çalışma duraklarımdan biri de İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nin sadece eski yazı eser örneklerinin yer aldığı Nadir Eserler binasıydı. Bir yandan iş hayatının getirdiği gündelik sıkıntıları aşma gayreti, bir yandan da iç dünyamda şekillenen problemlerle mücadele içindeydim. Aslında kütüphaneye gitmeye pek de istekli değildim. Hava güzel olduğu için de, Kumkapı'dan Yenikapı'ya uzanan sahili boydan boya yürümüş, çalışma motivasyonundan epey uzaklaşmıştım. Öte yandan, ilgili kişilerin bu tez çalışmasının altından kalkabilmem konusunda manidar endişeleri de vardı. Bu karmaşık duygular içinde Nadir Eserler binasına girdiğimde, kütüphanenin okuyucu salonunda sadece Akün hocanın çalıştığını gördüm. Sessizce selam verip, daha önce, görevlilere çalışacağımı söyleyip kaldırmamalarını istediğim gazete koleksiyonuna ait ciltlerin bulunduğu masaya yöneldim. Hoca, hemen karşı masalardan birinde onlarca ciltten oluşan gazete tomarı içinde kendi çalışma iştiyakı ve azmi ile belli ki, önceden künyelerini çıkardığı bu ciltlerden işaretlediği notları kâğıtlara kaydediyordu. Bir kalemlik kutusuna özenle yerleştirdiği onlarca renkli kalem, silgi ve kalemtraş gibi araç gereç de bu istekli çalışmaya tanıklık ve eşlik etmekteydi. Kim bilir hoca benden kaç saat önce gelmişti? Bir süre sonra, bizim alanda çalışanların çoğunu yakından tanıyan kütüphane müdiresi, elinde bir kahve fincanıyla hocanın masasına yöneldi. Hürmetteki içten tavırlarını gözlemlediğimiz müdirenin salondan ayrılışından sonra, bir aralık hoca benim çalışmalarımın ne merkezde olduğunu sordu. Fazla vaktini almamak için kısaca özetleyip bir iki karşılaştığım problemi sordum. İtiraf etmeliyim ki, hocanın oradaki çalışma biçimi beni çok etkilemişti. Emekliliğinden iki üç yıl geçen hocanın, belki de yeni bir madde yazımı için sarf ettiği çaba her türlü hayranlıkların ötesindeydi. Bu karşılaşmadan sonra, çalışma tempomda gözle görülür bir ilerleme ve büyük motivasyon olmuştu. Yaklaşık bir hafta, on gün sonra da, fakültede da-

³ Yazıda, hocanın "Namık Kemal" maddesini (İslam Ansiklopedisi, C. XIV, s. 62) kaynak göstererek, şu ifadelerini alıntı yapmıştım: "İbret'e Gelibolu'dan B. M. rumuzu ile muntazaman yazı gönderiyor, ayrıca Ebuzyyyâ'nın çıkarmaya başladığı *Hadika* gazetesine de, N. K. kısaltması ile makaleler yetiştiriyordu. Kemal, *Evrak-ı Perişan*'ın üç kitabını da Gelibolu'da iken neşretti, oradan ayrılacağı sırada, İstanbul'da kurulan ve kendisinin de azası olduğu tiyatro komitesi için *Vatan Yahut Silistre*'yi yazmaya başladı. Kemal'in mutasarrıflığı kısa sürdü; tayini üzerinden üç ay bile geçmemişken azledildi."

nışmanımı ziyarete gittim. Kendisine çalışmadaki bazı problemleri sorduğumda, bendeki istek duygusunu fark etti. Bir süre sonra da, “sen çalışıyormuşsun. Akün seni çalışırken görmüş” diye ekledi. Böylece, Akün hocamız, hem çalışma şevki aşılayarak, hem danışmanımla konuşarak bana kırılma noktalarımın birinde destek olmuş oldu. 1999’un son günlerinde tez savunmasını başarıyla geçmiş, bürokratik işlemlere tamamlamaya çalışıyordum. Jürideki hocalardan biriyle karşılaştım. “Ertuğrul, öyle bitirdim diye sevinme. Çalışmak ölünceye kadardır” diyerek bana takıldıktan sonra, “Akün hoca senin tezden bir nüsha istiyor. Git bir tane çoğalt getir” dedi. Hocanın bu isteği o kadar hoşuma gitmişti ki, uçağımın kalmasına saatler kaldığı halde onun isteğini zevkle yerine getirdim.

Akün hocanın, asla talebeye zulmeden en ufak bir tarafı yoktu. Bizim sınıftaki hocadan çekinen bazı arkadaşlar, Üniversite’nin öğrencilerin de katılabildiği Enez kampında, on beş gün boyunca, hocanın ve eşinin kendileriyle yakından ilgilenmelerini, onları masalarına davet etmeden yemeğe başlamadıklarını büyük bir hayranlık ve takdirle anlatıyorlardı. Mezuniyet tezi projesi kapsamındaki İlmî Araştırma Metotları dersinde sınıf listesinin başında yer alan ilk yirmi kişinin, rötarlı da olsa, *Malumat* sayfalarına yönelişlerinde iş kolaylığının getirdiği manalı bir tebessüm olurdu. Çünkü bizler her iki sömestrin ağır ve meşakkatli mesaisi içinde periyodik kütüphane arşınlamalarımızla hararetli koşuşturmalarımızı sürdürürken, onlar projelerini çoktan teslim edip başka çalışmalarına zaman ayırırlardı. Sonra, Necat Birinci hocamızın sınıfta naklettiği müthiş bir olay vardı. Bir keresinde, Akün hocamızla Necat Birinci hocamız, Ankara’da aynı kongreye konuşmacı olarak katılmışlar. Bir ara, bir şey sormak için Necat Bey’in yanına giden Akün hoca, onun bir şeylerle meşgul olduğunu görür ve bizim sınıfın Özel Öğretim Metotları dersinin final kâğıtlarının okunduğunu öğrenir. Akün hoca, oracıkta, en son okunup puan verilen kâğıdı baştan sona okur ve bir son sınıf talebesinin böylesine ciddi ve içten cevaplarının yer aldığı bilgilerden ötürü çok duygulanır. Necat Bey, kâğıda “seksen” puan vermiştir. Çok idealize edilmiş, millî ve manevî değerleri, bir imtihan süresi sınırlarında, kuşatıcı ve yüceltici bir üslûpla yansıtan bu kâğıdın “seksen” alması hocayı çok üzer. Sonra da, dayanamayıp “Necat, bu kâğıda yüz verelim” der. Bir imtihan dairesinin dışında bir gözle kâğıdı yeniden inceleyen Necat Bey de, hocayı kırmayarak notu yüz puan olarak değiştirir. Bu olayı, yine, bir Özel Öğretim Metotları dersinde bize nakleden Necat Bey, kâğıtta yazılanları atlamadan yüksek sesle okuyunca çok şaşırmiştık. Gerçekten yüz almayı hak eden bir cevap silsilesi ve dört yıl boyunca belki adını bile duymadığımız gizli kahramanın (var)oluşu bizi çok şaşırtmış ve bir o kadar da gururlandırmıştı.

Bizim kürsünün hocalarının, “şair”, asistanlarının da “şair-i azam” diye takıldıkları, arkadaşların, TDK sözlüğü yerine Mertol Bey’in editörlüğündeki *Geliştirilmiş Sadeleştirilmiş Kamus-ı Türki*’ye baktığımı etrafa yaymalarından haberli olan bu asistanın, dersin kalan kısmında, başka şeylerle meşgul olmama karışmayacağını tahmin ediyordum. Bir ara, sıranın altında tuttuğum Dergâh dergisinin ilk sayısında Akün hocayla yapılan röportaja bakıyordum. Tam da, Akün hocanın derslerden farklı neler söylediği ayıklamaya çalışıp bazı kısımların altını çiziyordum ki, esemde bir nefes hissettim. Asistanın yanıma gelişini, ancak omzuma dokunduğunda anlayabilmişim. Belli ki, bana ses çıkarmamasının ve gülümsemesinin sebebi, derginin orta sayfasında yer alan Akün hocanın resmi ve “edebiyat tarihi” ile ilgili manşet olmuştu.

Meşhur bir Türk edibi, “hatırat, ben’de toplanan ve düğümlenen varlığın keşfidir” demiş. Ak “ün”ünü, gittiğimiz yolu saran ve aydınlatan Akün hocanın hatıraları ve hatırlattıkları elbette ki çoktur. Bunları tek bir yazıyla sınırlandırmak olmaz. Biz, burada, sadece “hoca”yı hatırlatan ve “ben’de toplanan” bazı hatıraları, sürç-i lisanıyla birlikte nakletmeye çalıştık. Bu vesileyle, her zaman destek ve yardımlarını gördüğüm, öğüt ve önerilerini yerine getirmeye çalıştığım, en zor problemlerde kapısını açık bulduğum Prof. Dr. Ömer Faruk Akün hocamıza Allah’tan uzun ömürler diler, bu yazının fikir ve hazırlık safhalarında beni teşvik ederek destekleyen Prof. Dr. Nâzım H. Polat hocamıza gönülden teşekkür eder, 1992 İstanbul ve Erzurum Türkoloji mezunu bütün arkadaşlarıma esenlikler dilerim.